



Datum van inontvangstneming : 13/05/2014

Zaak C-160/14

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

4 april 2014

Verwijzende rechter:

Varas Cíveis de Lisboa (Portugal)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

31 december 2013

Verzoekende partij:

João Filipe Ferreira da Silva e Brito e.a.

Verwerende partij:

Republiek Portugal

Varas Cíveis de Lisboa

5.^a Vara Cível

[OMISSIS]

Proc. nr. 6699/09.5TVLSB

[OMISSIS]

Verzoek om een prejudiciële beslissing van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

I. Voorwerp van het geding

1. **João Filipe Ferreira da Silva Brito** en **zesennegentig** andere **burgers** hebben een declaratoire vordering ingesteld tegen de **Portugese Staat**. Hun vordering, die is gebaseerd op artikel 13 van wet nr. 67/2007 van 31 december 2007, zoals gewijzigd door wet nr. 31/2008 van 17 juli 2008 [OMISSIS] betreffende de niet-contractuele aansprakelijkheid van de staat en de

overheidsinstanties (hierna: wet betreffende de niet-contractuele aansprakelijkheid van de staat), strekt in wezen tot de veroordeling van de Portugese Staat:

- a) tot vergoeding van de door verzoekers geleden materiële schade, namelijk:
 - i) alle achterstallige lonen vanaf de datum van het collectieve ontslag (30 april 1993) tot de datum van het arrest van het Supremo Tribunal de Justiça (25 februari 2009), berekend op basis van hun rang en anciënniteit en correct geactualiseerd;
 - ii) de lonen die hun worden onthouden voor de periode vanaf 25 februari 2009 tot de voorziene datum van hun pensionering op de leeftijd van 65 jaar; [OR. 2]
 - iii) de – nader te bepalen – vermogensschade die verzoekers lijden door de vermindering van hun toekomstige pensioenen, doordat hun sinds 30 april 1993 niet meer uitbetaalde lonen niet in aanmerking worden genomen.
- b) wat de verzoekers betreft die intussen nieuwe overeenkomsten hebben gesloten met TAP [Transportes Aéreos Portugueses] of met andere ondernemingen, tot vergoeding van de door hen geleden schade die overeenstemt met de lonen die tot hun wederindienstneming niet zijn uitbetaald, en met de inkomensderving ten gevolge van de vertraging van hun loopbaanontwikkeling en van de aangroei van hun pensioenen;

[OMISSIS]

- d) tot betaling van een immateriële schadevergoeding aan elk van de verzoekers van minimum 10 000 EUR.

Zij betogen in wezen dat zij ex-werknemers zijn van Air Atlantis, SA (AIA) en collectief zijn ontslagen bij de sluiting van deze onderneming. Tegen dit collectieve ontslag hebben zij beroep ingesteld bij het Tribunal do Trabalho de Lisboa. Zij verzochten in wezen om weer in dienst te worden genomen – bij TAP – alsook om betaling van hun achterstallige lonen. Zij betoogden dat de definitieve sluiting van de onderneming (AIA) weliswaar was aangevoerd als reden voor het collectieve ontslag in de zin van artikel 16 van decreto lei 64-A/89 van 27 februari 2002 [OMISSIS], maar dat TAP de bedoeling had om de activiteiten over te nemen die AIA tot dan toe op de markt voor chartervluchten had verricht. Deze overdracht van de activiteiten door AIA moet worden beschouwd als de overgang van een vestiging en niet als een definitieve sluiting van een onderneming, aangezien kantoor- en vliegtuiguitrusting werden overgedragen aan TAP, die tevens de plaats innam van AIA als huurder van vier

vliegtuigen en chartervluchten uitvoerde waarvoor AIA een overeenkomst had gesloten.

Bij vonnis van 6 februari 2007 heeft het Tribunal do Trabalho de Lisboa (eerste aanleg) de vordering tot nietigverklaring van het collectieve ontslag gedeeltelijk toegewezen, gelast om verzoekers weer in dienst te nemen met behoud van hun rang en anciënniteit, en hun een schadevergoeding toegekend. Het Tribunal heeft deze beslissing gebaseerd op [OR.3] de volgende overwegingen: „Het begrip onderneming of vestiging is grondig beschreven, vooral in de rechtspraak van het Hof van Justitie met betreffende de Eerste richtlijn [richtlijn 77/187/EEG van 14 februari 1977], dat het begrip overgang van een vestiging steeds ruim heeft opgevat. Het gaat om de overgang van de gehele vestiging of slechts een onderdeel ervan, waarbij onder vestiging/onderneming moet worden begrepen elke minimale productie-eenheid die met een zekere mate van autonomie kan functioneren. Op basis van deze ruime opvatting van het begrip overgang heeft het Hof steeds geoordeeld dat het bepalende criterium bij de beoordeling of er sprake is van een overgang is of de identiteit van vestiging is behouden en of haar activiteit is voortgezet na de overgang van de ene eigenaar op de andere.” Voorts heeft het Tribunal het volgende vastgesteld: „Gelet op al het bovenstaande moet worden vastgesteld dat er sprake is van een overgang van een vestiging, althans van een onderdeel ervan, aangezien de identiteit van de vestiging is behouden en dezelfde activiteit is voortgezet, en verweerster, TAP, de plaats heeft ingenomen van de werkgever in het kader van de arbeidsovereenkomsten, zodat de weigering om verzoekers opnieuw in dienst te nemen onrechtmatig is, met de nodige rechtsgevolgen van dien.” Tegen dit vonnis is hoger beroep ingesteld bij het Tribunal da Relação de Lisboa, dat bij arrest van 16 januari 2008 dit vonnis heeft gewijzigd voor zover TAP hierbij was gelast om de werknemers weer in dienst te nemen, en tot betaling van een schadevergoeding was veroordeeld, op grond dat het recht om het collectieve ontslag aan te vechten was vervallen. Daarop hebben de werknemers de zaak voor het Supremo Tribunal de Justiça gebracht, dat bij arrest van 25 februari 2009 vaststelde dat het collectieve ontslag niet onrechtmatig was, de interpretatie van de hand wees dat sprake was van een overgang van een vestiging, en weigerde om een verzoek om een prejudiciële beslissing bij het Hof in te dienen, waar sommige verzoekers in het kader van hun beroep om hadden verzocht.

Verzoekers betogen dat het arrest van het Supremo Tribunal de Justiça, volgens hetwelk de ontslagen rechtmatig waren, blijk geeft van een kennelijk onjuiste rechtsopvatting, aangezien het Tribunal **het begrip „overgang van een vestiging”** in de zin van richtlijn 2001/23/EG van de Raad van 12 maart 2001 onjuist heeft uitgelegd en **zijn verplichting niet is nagekomen om te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de relevante vragen van gemeenschapsrecht.**

2. De Portugese Staat betwist dit betoog en beroept zich onder meer op de regel van artikel 13, lid 2, van de wet betreffende de niet-contractuele

aansprakelijkheid van de staat, dat het volgende bepaalt: „**Een vordering tot schadevergoeding kan slechts worden ingesteld indien de beslissing die de schade heeft veroorzaakt is vernietigd door de bevoegde rechterlijke instantie.**” Aangezien het arrest van het Supremo Tribunal de Justiça, op basis waarvan de vordering is ingesteld, niet is vernietigd, [OR.4] hoeft geen schadevergoeding te worden betaald.

[OMISSIS]

II- Relevante en vaststaande feiten

De volgende feiten, die relevant zijn voor de beantwoording van de vragen, staan vast:

1. Op 19 februari 1993 werd tijdens een buitengewone algemene vergadering besloten om AIA te ontbinden.
2. AIA, die was opgericht 1985, verrichtte ongeregeld luchtvervoer en aanvullende diensten die daarmee samenhangen.
3. Verzoekers waren werknemers van AIA.
4. Vanaf 1 mei 1993 begon TAP ten minste een deel van de chartervluchten uit te voeren waartoe AIA – die de betrokken overeenkomsten had gesloten voordat zij werd vereffend – zich reeds had verbonden voor de periode van 1 mei 1993 tot 31 oktober 1993, het IATA-zomerseizoen 1993. Deze beslissing was minstens gedeeltelijk ingegeven door het verlangen om de schade te voorkomen die zou voortvloeien uit de niet-uitvoering van de overeenkomsten die reeds waren gesloten tussen AIA en de touroperators, wat tot de betaling van zware schadevergoedingen zou hebben geleid.
5. Om deze vluchten uit te voeren, gebruikte TAP minstens een deel van de uitrusting die AIA tot dan toe voor haar activiteiten had gebruikt.
6. Zij maakte meer bepaald gebruik van drie B 737/300-vliegtuigen met kentekens CS-TIF, CS-TIG en CS-TIH en één B 737/200-vliegtuig met kenteken CS-TEV. Zij nam de betaling van de huur in het kader van de afgesloten leasingovereenkomsten over en nam de plaats in van de huurder in het kader van deze overeenkomsten.
7. Zij gebruikte ook kantooruitrusting (meubilair en computers) die aan AIA had toebehoord en die deze in haar kantoren in Lissabon en Faro had gebruikt, alsook andere spullen, zoals het op de vliegtuigen gebruikte „serviesgoed”.
8. Via de vereffenaars werd kantoor- en andere uitrusting van AIA overgedragen aan TAP, wat vervolgens in aanmerking werd genomen in het kader

van de vereffening van AIA, geelt op het feit dat TAP de voornaamste aandeelhouder en schuldeiser was. [OR.5]

9. Vanaf 1 mei 1993 begon TAP, die bijna uitsluitend geregeld luchtvervoer had verricht, naast de hierboven in punt 4 genoemde vluchten waartoe AIA zich reeds had verbonden, ook chartervluchten uit te voeren, die zij tot dan toe niet had verricht omdat het ging om traditionele routes van AIA.

10. TAP heeft overeenkomsten gesloten met sommige ex-werknemers van AIA, die niet langer bestaat. Zij hebben onder meer gewerkt op de chartervluchten waartoe AIA zich verbonden had.

11. Bij vonnis van 6 februari 2007 heeft het Tribunal do Trabalho de Lisboa (eerste aanleg) de vordering tot nietigverklaring van het collectieve ontslag gedeeltelijk toegewezen, gelast om verzoekers weer in dienst te nemen met behoud van hun rang en anciënniteit, en hun een schadevergoeding toegekend. Het Tribunal heeft deze beslissing gebaseerd op de volgende overwegingen: „Het begrip onderneming of vestiging is grondig beschreven, vooral in de rechtspraak van het Hof van Justitie met betreffende de Eerste richtlijn [richtlijn 77/187/EEG van 14 februari 1977], dat het begrip overgang van een vestiging steeds ruim heeft opgevat. Het gaat om de overgang van de gehele vestiging of slechts een onderdeel ervan, waarbij onder vestiging/onderneming moet worden begrepen elke minimale productie-eenheid die met een zekere mate van autonomie kan optreden. Op basis van deze ruime opvatting van het begrip overgang heeft het Hof steeds geoordeeld dat het bepalende criterium bij de beoordeling of er sprake is van een overgang is of de identiteit van vestiging is behouden en of haar activiteit is voortgezet na de overgang van de ene eigenaar op de andere.” Voorts heeft het Tribunal het volgende vastgesteld: „Gelet op al het bovenstaande moet worden vastgesteld dat er sprake is van een overgang van een vestiging, althans van een onderdeel ervan, aangezien de identiteit van de vestiging is behouden en dezelfde activiteit is voortgezet, en verweerster, TAP, de plaats heeft ingenomen van de werkgever in het kader van de arbeidsovereenkomsten, zodat de weigering om verzoekers weer in dienst te nemen onrechtmatig is, met de nodige rechtsgevolgen van dien.” [OMISSIS]

12. Tegen dit vonnis is hoger beroep ingesteld bij het Tribunal da Relação de Lisboa, dat bij arrest van 16 januari 2008 het vonnis wijzigde voor zover het Tribunal do Trabalho TAP had gelast om de werknemers opnieuw aan te werven en haar tot betaling van een schadevergoeding had veroordeeld, op grond dat het recht om het collectieve ontslag aan te vechten was vervallen. [OMISSIS] [OR.6]

13. Daarop hebben de werknemers de zaak voor het Supremo Tribunal de Justiça gebracht, dat bij arrest van 25 februari 2009 vaststelde dat het collectieve ontslag niet onrechtmatig was, de interpretatie van de hand wees dat sprake was van een overgang van een vestiging, en weigerde om een verzoek om een

prejudiciële beslissing bij het Hof in te dienen, waar sommige verzoekers in het kader van hun beroep om hadden verzocht [OMISSIS].

14. In zijn arrest heeft het Supremo Tribunal de Justiça onder meer het volgende vastgesteld:

„Bepaald moet worden of de overgang van de specifieke activa aan TAP de facto kan worden beschouwd als een overgang van een vestiging of van een onderdeel ervan.

[...] gelet op de bepalingen van richtlijn 77/187/EG volstaat de loutere voortzetting van de activiteit, zoals reeds gezegd, niet om te kunnen spreken van de overgang van een vestiging. Daarvoor is tevens vereist dat de identiteit van de vestiging is behouden. Deze wordt bepaald door factoren zoals de personeelssamenstelling, de leiding, de taakverdeling en de bedrijfsvoering. In casu heeft TAP evenwel bij het uitvoeren van de vluchten van het IATA-zomerseizoen 1993 geen gebruik gemaakt van dezelfde ‚entiteit’ als die welke voordien toebehoorde aan AIA. Zij heeft daarentegen haar eigen instrument op de betrokken markt ingezet, namelijk haar eigen onderneming. Aangezien de twee ‚entiteiten’ dus niet identiek waren, kan er geen sprake zijn van een overgang van een vestiging.

Wat de uitvoering van chartervluchten in 1994 betreft, waartoe TAP zich reeds had verbonden, deze vloeide voort uit het feit dat TAP het marktaandeel overnam dat vrijkwam door de sluiting van AIA. Dit is geen relevante aanwijzing om te spreken van de overgang van een vestiging.

Voorts was er evenmin een overgang van het cliëntèle van AIA naar TAP, aangezien een dergelijke overgang niet voortvloeit uit het feit dat de ‚touroperators dezelfde bleven’. Hieraan moet worden toegevoegd dat de vestiging van AIA gekoppeld was aan een bepaald activum, namelijk een licentie, dat niet eens overdraagbaar was in de zin van artikel 11 van decreto lei 19/82 van 28 januari 1982, waardoor [OR.7] de overgang van de vestiging was uitgesloten, aangezien enkel afzonderlijke activa konden worden verhandeld, en niet de vestiging zelf.

Bijgevolg moet de conclusie luiden dat de overdracht van bovengenoemde activa van AIA aan TAP in de concrete omstandigheden waarin zij heeft plaatsgevonden geen (volledige of gedeeltelijke) overgang kan opleveren van een hypothetische commerciële vestiging waarvan AIA nog de eigenaar was op het tijdstip waarop zij werd vereffend. Opgemerkt zij dat het Hof bij de beoordeling van gevallen waarin een onderneming – om diverse redenen – de activiteit voortzette die tot dan toe door een andere onderneming was verricht, heeft vastgesteld dat niet ‚reeds op grond van [deze] omstandigheid’ kan worden geconcludeerd dat er sprake is van een overdracht van een economische entiteit tussen de eerste en de tweede

onderneming. „Een entiteit kan namelijk niet worden gereduceerd tot de activiteit waarmee zij is belast. Haar identiteit blijkt eveneens uit andere factoren, zoals de personeelssamenstelling, de leiding, de taakverdeling, de bedrijfsvoering of, in voorkomend geval, de beschikbare productiemiddelen’ (arrest Hof van 11 maart 1997, Ayse Suzen, C-13/95, Jurispr. blz. I-1259[, punten 15] e.v.).

Bijgevolg is er geen sprake van een overgang van een vestiging of een onderdeel ervan van AIA naar TAP.”

Het Supremo Tribunal de Justiça heeft voorts het volgende vastgesteld:

„3.7. Prejudiciële verwijzing

Sommige verzoekers [...] verzoeken het Supremo Tribunal om het Hof van Justitie, gelet op de vastgestelde feiten, te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de vraag of de uitlegging van bovengenoemde richtlijnen door het Tribunal de Justiça in overeenstemming is met de uitlegging en de toepassing van artikel 37 LCT [Lei do contrato de trabalho; wet inzake arbeidsovereenkomsten] door het Tribunal da Relação de Lisboa in het onderhavige geval.

De verplichting om een verzoek om een prejudiciële beslissing in te dienen die rust op nationale rechterlijke instanties waarvan de beslissingen op grond van het nationale recht niet vatbaar zijn voor beroep, geldt enkel wanneer deze instanties van oordeel zijn dat voor de beslechting van het voor hen aanhangige geding toepassing moet worden gemaakt van het gemeenschapsrecht, en een vraag is gerezen over de uitlegging van dat recht. [OR.8]

Vanzelfsprekend hoeven de rechterlijke instanties van een lidstaat slechts een verzoek om een prejudiciële beslissing in te dienen wanneer er twijfel is over de uitlegging van de communautaire bepalingen, zoals is vastgesteld in het arrest van het Supremo Tribunal de Justiça van 3 oktober 2007.

Het Hof van Justitie zelf heeft uitdrukkelijk erkend dat „de juiste toepassing van het gemeenschapsrecht zo evident [kan] zijn dat redelijkerwijze geen twijfel kan bestaan omtrent de wijze waarop de gestelde vraag moet worden opgelost”, en is dus ook in dat geval van oordeel is dat er geen verplichting tot prejudiciële verwijzing bestaat. Gelet op de inhoud van de door verzoekers genoemde bepalingen van de communautaire richtlijnen, op de wijze waarop het Hof deze bepalingen heeft uitgelegd en op de kenmerken van de onderhavige zaak die hiervoor in aanmerking zijn genomen, bestaan er geen twijfels over de uitlegging die een prejudiciële verwijzing nodig zouden maken [...]

Zoals blijkt uit het onderhavige arrest en de hierin aangehaalde rechtsleer en rechtspraak, heeft het Hof reeds vaak uitspraak gedaan over de uitlegging van de communautaire bepalingen inzake de „overgang van een vestiging” en bestaat hierover dus vaste rechtspraak. De laatste richtlijn die dienaangaande is vastgesteld, consolideert reeds de begrippen die ten gevolge van deze rechtspraak hierin worden gehanteerd, en het is thans duidelijk hoe deze begrippen door de (communautaire en zelfs door de nationale) rechtspraak worden uitgelegd, zodat in casu geen verzoek om een prejudiciële beslissing bij het Hof hoeft te worden ingediend.

Bijgevolg zal geen verzoek om een prejudiciële beslissing worden ingediend.”

III. Toelichting bij de twijfels van de verwijzende rechter betreffende de verenigbaarheid van de in casu toepasselijke Portugese bepalingen met het gemeenschapsrecht

Verzoekers voeren ter ondersteuning van hun vordering tot schadevergoeding op grond van artikel 13 van de wet betreffende de niet-contractuele aansprakelijkheid van de staat aan dat het arrest van de Supremo Tribunal de Justiça van 25 februari 2009 [OMISSIS] [OR.9] **kennelijk onwettig is, omdat het een dubbele inbreuk vormt op het gemeenschapsrecht**. Het begrip „*overgang van een vestiging*” in de zin van richtlijn 2001/23/EG van de Raad van 12 maart 2001 is namelijk **onjuist uitgelegd** en het Suprema Tribunal de Justiça heeft **niet voldaan aan zijn verplichting om het Hof te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de vragen betreffende het gemeenschapsrecht, waar verschillende verzoekende werknemers om hadden verzocht**.

Artikel 13 van de wet betreffende de niet-contractuele aansprakelijkheid van de staat bepaalt evenwel in het voor deze zaak relevante gedeelte dat „[...] de staat [...] burgerlijk aansprakelijk [is] voor de schade die voortvloeit uit rechterlijke beslissingen die kennelijk ongrondwettig of onwettig zijn of niet gerechtvaardigd zijn ten gevolge van een grove vergissing bij de beoordeling van de feiten”. Blijkens deze bepaling is een van de voorwaarden om aanspraak te kunnen maken op schadevergoeding dat de rechterlijke beslissing kennelijk onwettig is. In het onderhavige geval moet worden nagegaan of de beslissing van het Supremo Tribunal de Justiça van 25 februari 2009 kennelijk onwettig is indien het begrip „*overgang van een vestiging*” in de zin van richtlijn 2001/23/EG van de Raad van 12 maart 2001 hierbij onjuist is uitgelegd, gelet op de feiten waarover het Tribunal beschikte.

Daarnaast moet worden nagegaan of het Supremo Tribunal de Justiça verplicht was om een verzoek om een prejudiciële beslissing in te dienen, zoals verschillende verzoekers hadden geëist, gelet op het feit dat de rechterlijke instanties tegenstrijdige uitspraken hadden gedaan over een en dezelfde vraag.

Voorts bepaalt artikel 13, lid 2, van de wet betreffende de niet-contractuele aansprakelijkheid van de staat: „Een vordering tot schadevergoeding kan slechts worden ingesteld indien de beslissing die de schade heeft veroorzaakt is vernietigd door de bevoegde rechterlijke instantie”. Volgens de Portugese wet moet de betrokken beslissing dus eerst zijn vernietigd voordat een vordering tot schadevergoeding kan worden ingesteld. De rechtspraak van het Hof van Justitie lijkt evenwel een andere richting uit te gaan. In het arrest van 30 september 2003, Köbler (30 september 2003, C-224/01, Jurispr. blz. I-10239), was het Hof van oordeel dat de staat aansprakelijk is wanneer de niet-nakoming voortvloeit uit een beslissing van een rechterlijke instantie die in laatste instantie oordeelt, voor zover de rechter het toepasselijke recht kennelijk heeft geschonden (punten 31-33 en 51-56). Dit heeft kennelijk tot gevolg dat de voorwaarde van artikel 13, lid 2, van de wet betreffende de niet-contractuele aansprakelijkheid van de staat niet kan worden toegepast.

Bijgevolg kan de onderhavige zaak slechts worden beslecht nadat de opgeworpen vragen zijn opgehelderd. Bijgevolg moet het Hof worden verzocht om deze vragen te beantwoorden. [OR.10]

IV. Prejudiciële vragen krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU):

1. Moet richtlijn 2001/23/EG van de Raad van 12 maart 2001 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen van ondernemingen of vestigingen, meer bepaald artikel 1, lid 1, ervan, aldus worden uitgelegd dat het begrip „overgang van een vestiging” ook betrekking heeft op het geval waarin een onderneming die actief is op de markt voor chartervluchten wordt ontbonden bij een besluit van haar hoofdaandeelhouder, die zelf een luchtvaartmaatschappij is, en de moedermaatschappij in het kader van de vereffening:
 - i) in de plaats treedt van de ontbonden vennootschap bij de uitvoering van overeenkomsten betreffende de huur van vliegtuigen en van lopende charterovereenkomsten met touroperators;
 - ii) de activiteiten uitoefent die voordien door de ontbonden vennootschap werden verricht;
 - iii) sommige werknemers die tot dat ogenblik bij de ontbonden vennootschap in dienst waren weer in dienst neemt en hen dezelfde taken laat uitoefenen;
 - iv) kleine uitrusting overneemt van de ontbonden vennootschap?

2. Moet artikel 267 (voorheen artikel 234) VWEU aldus worden uitgelegd dat het Supremo Tribunal de Justiça, gelet op de in de vorige vraag beschreven omstandigheden en op het feit dat de lagere nationale rechtbanken die de zaak hebben beoordeeld, tegenstrijdige beslissingen hebben genomen, verplicht was om het Hof van Justitie van de Europese Unie te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de juiste uitlegging van het begrip „overgang van een vestiging” in de zin van artikel 1, lid 1, van richtlijn 2001/23/EG?
3. Verzetten het gemeenschapsrecht en meer bepaald de door het Hof in het arrest Köbler geformuleerde beginselen betreffende de aansprakelijkheid van de staat voor de schade die particulieren lijden ten gevolge van een schending van het gemeenschapsrecht door een in laatste aanleg oordelende nationale rechterlijke instantie, zich tegen de toepassing van een [OR.11] nationale regel die bepaalt dat slechts een vordering tot schadevergoeding tegen de staat kan worden ingesteld indien de beslissing die de schade heeft veroorzaakt, is vernietigd?

[OMISSIS]

VI. Schorsing van de behandeling

Overeenkomstig de artikelen 269, lid 1, sub c, en 272, lid 1, CPC (Código do Processo Civil; wetboek burgerlijke rechtsvordering) wordt de behandeling van de zaak geschorst in afwachting van de uitspraak van het Hof over bovengenoemde prejudiciële vragen.

[OMISSIS], 31 december 2013

[OMISSIS]